

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

Appendix De Censuris Ecclesiasticis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

A P P E N D I X.

D E

CENSURIS ECCLESIASTICIS.

§. Primus.

D E

*Censuris in Communi.***Q**uæres primò. Unde nomen Censura?

R. Illud derivatur à Censore. Olim in Republ. Romana Judices constituti ad corrigendos mores Censores appellabantur, quorum correctio vel punitio dicebatur censura. Hac significatione utens Ecclesia pœnam, quam fidelibus injungit, censuram nuncupavit.

Quæres secundò. Quid est censura?

R. Est pœna spiritualis & medicinalis ecclesiastica potestate inflicta, privans hominem baptizatum usu aliquorum bonorum spiritualium, ut à contumacia desistat.

Dicitur 1. *Pœna*. Quia est privatio bonorum. 2. *Spiritualis*. Quia primariò privat spiritualibus. 3. *Medicinalis*. Quia non tam vindicat peccatum præteritum, quàm continuationem peccati cohibet. 4. *Inflicta ab Ecclesiastica potestate*: Quia est pœna Ecclesiæ. 5. *Hominem baptizatum*. Nam soli fideles subiectum sunt. 6. *Demum*, ut à contumacia desistat. Fi-

nis enim censuræ est, ut homo respiciat, neque sit ulterius inobediens Ecclesiæ.

Quæres 3^{id}. Quot species Censuræ?

R. Tres. Excommunicatio, suspensio, & interdictum. Quia, ut dicitur in *cap. quaranti. 20. de V. S.* per censuram non solùm interdicti, sed suspensionis & excommunicationis sententia intelligitur. Idem habetur in *cap. Statutum. 13. de Sentent. excomm. in 6.* Non obstat, quod aliqui addant cessationem à divinis, & irregularitatem: quia cessatio à divinis vel comprehenditur sub interdicto, vel non est pœna fidelibus imposita, sed ipsa omissio divinorum officiorum in signum mœroris Ecclesiæ ob injuriam à subditis illatam, & tam pro innocentibus quam pro reis datur. Irregularitas, item depositio & degradatio non sunt pœnæ medicinales, sed sunt perpetuæ contra incorrigibiles, nec non absolute, sicut censura, sed dispensatione tolluntur.

Quæres

Quæres *quartò*. Quot modis fertur Censura ?

R. primò. Censura vel fertur à Jure, vel ab homine. Censura à Jure ferri dicitur, quæ mediante Lege aut Statuto lata est, & hæc mortuo Legislatore vim suam retinet. Censura ab homine est, quæ à Judice mediante sententiâ vel mandato fertur. Hæc nondum incurfa mortuo Superiore cessat; quia autoritas & jurisdic-tio, à qua dependet, cum morte ex-pirat.

2dò. Censura alia est generalis, alia specialis. Specialis ob speciale factum in determinatas personas; generalis in omnes vel plures fertur; ut si Episcopus excommunicet omnes, qui aliquod festum violabant.

3tò. Censura alia est latæ, alia fe-rendæ sententiæ. Latæ sententiæ est, quæ commisso delicto statim incurri-tur, & ante sententiam Judicis ligat; sive quæ secum trahit executionem, ut dicitur in *cap. Pastoralis*, 53. §. *Verùm*. de *Appellat*. Solet exprimi his verbis: Ipso facto sit excommunicatus; Excommu-nicamus eum, qui tale delictum fece-rit: subjaceat excommunicationi: ex-communicationem incurrat: noverit se esse excommunicatum &c. Censura sententiæ ferendæ dicitur, quæ com-misso delicto ante Judicis sententiam non incurritur. Solet exprimi: Præ-cipio sub pœna excommunicationis, Qui hoc fecerit, excommunicetur &c.

4tò. Censura alia est absoluta, alia conditionata. Absoluta est, quæ sine aliqua conditione fertur: conditio-

nata, quæ involvit conditionem, ut si Judex dicat: Nisi tali die solveris, te excommunico. Censura conditionata, quando conditio impletur, solùm vi-res habet. Si verò pendente condi-tione Judicem mori, aut jurisdic-tionem amittere contingat, conditione etiam impletâ censura caret effectu. Item si conditione pendente fiat appel-latio, effectus censuræ, conditione et-iam impletâ, impeditur. Constat ex *cap. præterea*, 40. de *appellat*. Quia si pendente conditione appelletur, idem est, ac si, antequam censura lata, ap-pellaretur.

Quæres *quintò*. Penes quos potestas ferendi censuram ?

R. 1mò. In Ecclesia est potestas fe-rendi censuras fundata in illo *Matth.* 16. & 18. *Quodcumque ligaveris super ter-ram, erit ligatum & in cælis. Quod si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Erb-nicus & Publicanus.* Quibus verbis Pe-tro ejusque Successoribus generaliter li-gandi & solvendi non solùm in foro interno, sed etiam externo datur po-estas. Hæc autem potestas probatur ex illo 1. *Cor.* 5. *Judicavi tradere hujus-modi Sathana in interitum carnis, ut spi-ritus ejus salvus fiat.* Loquitur ibi Apo-stolus de homine incestuoso, qui uxorem Patris sui cognoverat, quæ tra-ditio erat effectus excommunicationis latæ à S. Paulo, ut communiter inter-pretantur SS. Patres.

2dò. Potestas ordinaria ferendi cen-suras est *1mò* in summo Pontifice: quia cujuslibet Reipublicæ benè ordinatæ supremus Princeps subditos non tantùm

per leges dirigendi, sed etiam inobedientes bonis communibus privandi habet potestatem. Ergo eandem potestatem supremus Ecclesiæ Princeps obtinet. 2do. Hæc potestas est penes Archi-Episcopos respectu subditorum suæ diocesis, constat ex *cap. pernicioso. 1. de offic. Ordinarii. Habeant Episcopi singularum urbium in suis diocesis liberam potestatem adulteria & scelera inquirere, ulcisci, & judicare, secundum quod Canones censent, absque impedimento alicujus.* Non verò respectu subditorum Episcopis Suffraganeis, nisi in casu appellationis & visitationis; cum nec excommunicantur: am nec excommunicatorum sint Judices. *cap. Venerabilibus 7. de sentent. excom. in 6. 3^oo penes Cardinales respectu propriarum Ecclesiarum. cap. his que. 11. de majorit. & obedient. 4^oo penes Legatos à latere respectu Provinciae legationis suæ. cap. Legatos. de offic. Legati. in 6. 5^oo penes Vicarium Episcopi, qui constituit cum Episcopo idem tribunal. cap. non putavimus. 2. de consuetud. in 6. 6^oo demum penes Prælatos inferiores, quibus vel ex consuetudine, vel ex privilegio Pontificio potestas jurisdictionis in foro externo competit. cap. Veniens. de eo, qui furtivè Ord. suscepit. cap. dudum. 54. de elect.*

3^oo. Potestas ferendi censuras delegata est penes omnes, quibus habentes ordinariam, hoc est: suo officio vel dignitati in perpetuum annexam, committunt: quia potestas ordinaria, eo ipso, quo ordinaria est, delegari potest. *cap. cum Episcopus. 7. de offic. Ordinari. in 6.* Fœmina jurisdictionis ecclesiasticæ incapax est,

cap. dilecta. 12. de majorit. & obedient. cap. nova. 10. de pœnit. & remission. Quia licet Beatissima Virgo MARIA dignior & excellentior fuerit Apostolis universis; non tamen illi, sed istis Dominus claves regni cælorum commisit. Quapropter fœminæ potestas ferendi censuras nec delegari potest.

Quæres sextò. Quæ conditiones requiruntur ex parte ferentis censuram, ut ligare dicatur?

R. Sequentes. 1. Censura voluntariè & humano modo ferri debet. *cap. cum voluntate 54. de sentent. excomm. 2.* Ferens censuram in proprio territorio exiltere debet: ferre enim censuras est jurisdictionem contentiosam exercere, quod Judex extra proprium territorium nequit. *cap. novit. 7. de offic. Legati. 3.* Ferens censuram nec censurâ ipse ligatus, nec odii aut vindictæ affectu præoccupatus esse debet. 4. Præmittenda est monitio seu censuræ comminatio. Censura enim fertur in contumaces & inobedientes ad præveniendum peccato futuro, vel in satisfactionem præteriti. *cap. Statutum. 13. de sentent. excomm. in 6. cap. irreprehensibilis. 24. de appellat.* Uteratur Censura per modum sententiæ, monitio trina, vel una virtualiter trina in scriptis causam, propter quam feratur, continentibus præmittenda, & coram testibus, aut si censurandus lateat, ad domum illius, vel in Ecclesia aliove loco publico, concessio ad deliberandum sufficienti temporis spatio, juxta circumstantias & qualitates negotii insinuanda aut affigenda est. 4. Demum censura die non feriato ferenda: quia

quia causæ cognitionem, à qua die feriato abstinentium, plerumque requirere dignoscitur.

Quæres septimò. Quæ conditiones ex parte subjecti requiruntur?

R. Sequentes. 1. Debet esse homo vivus. *can. Legatus. 2. caus. 24. q. 2.* Quia Ecclesia in mortuos non exercet jurisdictionem. 2. Debet esse baptizatus; quia Ecclesia non punit extra Ecclesiam constitutos. 3. Debet esse rationis capax: Qui enim non est capax peccati, pœnæ quoque capax esse non potest. 4. Debet esse subditus censuram ferentis: quia Superior in non subditum jurisdictionis exercitium extendere nequit. *cap. cum inferior. 16. de majorit. & obedientia. cap. à nobis. 21. de sentent. excomm.* Ex quo summus Pontifex, cum nullum Superiorem in terris agnoscat, censuræ periculum neque à Jure neque ab homine timendum habet.

Quæres octavò. An quis duplici censurâ ligari possit?

R. Ob diversas causas idem homo duplici censurâ diversæ vel ejusdem speciei ligari potest; colligitur ex *Clement. Graviss. 2. de sentent. excomm. cap. cum pro causa cap. officii. eod. tit.* Ratio est: quia censura est vinculum morale bonorum spiritualium privationem causans: vinculum autem morale multiplicari potest, etsi privatio non multiplicetur.

Quæres nonò. Ob quas causas censura ferri potest?

R. Ad infligendam excommunicationem majorem, suspensionem vel interdictum requiritur 1. culpa mortalis; quia hæc pœnæ gravissimæ sunt: pœnam

autem culpæ proportionari oportet. Unde si quis per ignorantiam aliamve causam à peccati mortalis reatu excusetur, ipse quoque à censura excusandus erit. 2. Actus externus; cum de internis non judicet Ecclesia. 3. Actus prohibitus ab Ecclesia sub censura comminatione: censura enim absque præviâ monitione non fertur; ideoque ob peccatum merè præteritum censura ferri nequit, ut puniatur actus sine novo inobedientiæ peccato. 4. Debet esse peccatum in genere suo secundum proprietatem verborum legis, per quam fertur, completum: Leges enim pœnales strictè & propriè sunt sumendæ. Unde quando censura lata contra aliquem delinquentem v.g. furantem: illa mandantes & consulentes non ligat; nisi id in lege specialiter exprimat.

Quæres decimò. Quæ sunt causæ ab incurfione censuræ excusantes?

R. Sequentes: 1. Si incapax censuræ sit censuratus, quia v.g. non est baptizatus, carens usu rationis &c. 2. Si ferens censuram jurisdictione careat: ut si ante latam censuram legitima appellatio interposita fuerit. *cap. Pastoralis. de appellat. & cap. licet. de sentent. excomm. in 6.* Si appellans se gravatum esse judicet, Judex autem à quo appellationem frivolam judicans appellantem excommunicet: appellans, donec Judex ad quem pronuntiet legitime esse appellatum, in foro externo pro excommunicato sese gerere debet. 3. Si sententia censuram ferens errorem contineat intolerabilem. *cap. per tuas. de sentent. excomm. cap. Venabilibus. eod. in 6.*
ut

ut si sub excommunicatione impossibile, inhonestum, aut lege prohibitum præcipiatur. 4. Si consentiat ille, in cuius favorem censura lata est. Ut: Judex excommunicavit debitorem, si intra quindenam debitum non solvat: si creditor terminum solutionis ad trimestre proroget, præteritâ quindenâ debitor censuram non incurrit; si verò lapso trimestri non solvat, censurâ ligatur. Quia illa temporis determinatio facta à Judice non fuit ad obligationem finiendam, sed ne solutio ultra terminum illum absque creditoris consensu prorogaretur. 5. Per ignorantiam censuræ: imprimis invincibilem juris & facti antecedentem & concomitantem. Talis enim ignorantia à culpa excusat. Deinde per ignorantiam vincibilem. Quia censura ad coercendos inobedientes & rebelles fertur; ignorans autem vincibiliter, quamvis peccet, non tamen est rebellis Legi vel Superiori. Ignorantia affectata, crassa & supina juxta *cap. ut animarum. 2. de constitut. in 6.* non excusat; nisi censura sit lata contra eos, qui scienter, consultò, temerè, vel ex præsumptione cum dolo aut contemptu aliquid egerint. 6. Metus gravis in virum constantem cadens. Quia lex humana cum tanto damno vel periculo obligare non solet. 7. Innocentia. Verè enim innocens puniri non potest, & sententia lata contra innocentem manifestum continet & intolerabilem errorem. Si in aliquem censura feratur, qui coram DEO innocens, in foro tamen externo probatur nocens, reverà censuram non

incurrit; ideoque in foro conscientie occultè celebrare potest, nec irregularitatem contrahit, quamvis in foro externo se velut excommunicatum gerere debeat.

Quæres undecimò. Quandonam tollitur censura?

1°. Censura incurta non tollitur morte eam ferentis: quia pœna ob violationem præcepti injuncta tamdiu durat, donec legitimè tollatur. *cap. Pastoralis. 11. §. prætereà. de offic. Ordin. v.* Nec 2do morte ipsius censurati; nam fideles corpus in censura defuncti in loco sacro sepelire non obligantur; nec pro anima ejus communia suffragia & sacrificia offerre licet. *cap. à nobis. 28. cap. Sacris. 38. de sentent. excomm.* Nec 3to per emendationem delinquentis, aut satisfactionem parti læsæ præstitam. *cap. cum desideres 15. de sentent. excomm.* Quia quamvis censura imponatur, ut parti læsæ satisfiat, vel peccans se emendet, eo ipso tamen, quo se emendaverit, non cessat; sed expectanda absolutio. Et licet ille, qui violentas manus in Clericum injecit, ei, quem læsit, per compositionem & reconciliationem satisfecisse videatur: Ecclesiæ tamen, quam offendit, ex hoc non satisfecisse dignoscitur: & nisi forma Ecclesiæ, quæ pro absoluteione talium introducta est, observetur, non est communicandum eidem, ut loquitur *cit. cap. cum desideres. 4to.* Per solam ergo absoluteionem censura semel incurta tollitur, concessâ Petro ligatos solvendi potestate.

Quæ:

Quæres duodecimè. Quot modis fieri potest absolutio?

R. Sequentibus. 1. Simpliciter & absolutè, ad quam determinata verba non requiruntur: sed voluntatem absolventis exprimi sufficit, nec causa, ob quam censura incurfa, exprimi necesse est. Unicâ quoque absolute à pluribus censuris quis absolvi potest, In utroque tamen foro verbo vel scripto absolutio danda est.

2d^o. Absolutio sub conditione de præfenti, præterito, & futuro dari potest. Si conditio præfens aut præterita existat, valet absolutio; si non existat, non valet. Si conditio futura, suspensa manet, donec ponatur conditio. In quo patet differentia inter absoluteionem sacramentalem, quæ cum non pendeat immediatè à voluntate absolventis, sed remotè: quatenus ex illa voluntate materia & forma Sacramenti à Christo instituta oritur: ideo absolutio Sacramentalis sub conditione dari nequit; absolutio verò à censura cum pendeat à voluntate absolventis exterius expressa, ideo sub conditione dari, & effectus ejusdem suspendi potest.

3t^o. Ad cautelam datur absolutio, ut nempe malum, quod aliàs tam reo, quam aliis provenire posset, caveatur. Talis absolutio frequenter præmitti solet absoluteioni à peccatis; quando videlicet ille, qui absolvitur, censuræ ignarus est, vel suspicionem de censura habet; & ideo ad vitandam Sacramenti irreverentiam petit absolvi ad cautelam.

4t^o. Absolutio ad reincidentiam dari

R. D. Schnorrenberg Instit. J. Can.

potest, qualis est, si quis pro aliquo tempore tantum, vel pro aliquo tempore absolute, & pro reliquo sub conditione alicujus operis præstandi, vel tantum in ordine ad aliquem effectum absolvatur. Taliter debitores censurati ob non solum debitum, imposito præcepto, ut nisi intra tale tempus solvant, in uensuram reincidant, sæpè absolvuntur.

Porro potestatem absolventi à censuris ab homine specialiter latis habet ille, qui censuram tulit, juxta regulam generalem: Res per quascunque causas nascitur, per easdem & dissolvitur. Item ille, qui Authori censuræ in officio & dignitate succedit: quia censetur eadem persona cum prædecessore. *Can. si Episcopus. 40. caus. 11. q. 3.* Item, qui pleno jure illius, qui censuram tulit, Superior est, ac demum ab Authore censuræ cum causæ cognitione delegatus. A censura generaliter lata, & à censura Juris non reservata quilibet in foro externo jurisdictionem habens sibi subditos absolvere potest; ut enim dicitur in *cap. nuper. 29. de sentent. excomm.* Quando conditor canonis ejus absoluteionem sibi specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur aliis facultatem relaxandi. A censura lata à Jure reservata solum absolvere potest Author illius, vel ejus Successor, vel Superior, vel delegatus, aut demum privilegiatus. Sic Episcopi vigore Tridentini *sess. 24. cap. 6. de reform.* ab omnibus censuris Sedi Apostolicæ reservatis, modò nec publicæ, nec ad forum contentiosum sint deductæ, & juxta *cap. ea nosi-*

nositur. 3. & cap. quamvis. 58. de Sentent. excomm. Quoslibet Summum Pontificem ex quacunque causa adire impeditos absolvere possunt. Similiter & Regulares mendicantium ordinum, ac cum iis in

Privilegiis communicantes ab omnibus censuris Sedi Apostolicæ reservatis, exceptis iis, quæ continentur in Bulla Cœnæ, absolvendi habent potestatem,

§. Secundus.

D E

Excommunicatione.

Quæres primò. Unde nomen excommunicatio?

ꝛ. Dicitur excommunicatio, quia à communione separat; In principio enim Ecclesiæ excommunicati dicebantur, qui à communione corporis Christi separabantur. Dicitur quoque anathema, quod maledictionem & execrationem significat, ut *Marci 14. Caput anathematizare.* eò quod excommunicatus tanquam aliud execrabile & maledictum vitetur.

Quæres secundò. Quid est excommunicatio?

ꝛ. Est censura Ecclesiastica separans excommunicatum à communione fidelium, hoc est à communicatione in colloquiis, contractibus, commerciis, Sacramentis, orationibus Ecclesiæ, aliisque officiis. Quamvis autem ceteræ censuræ etiam aliquibus ex his bonis privent, ab excommunicatione tamen distinguuntur, quia excommunicatio directè & per se his, in quantum in illis est communicatio aliqua cum fidelibus, privati: ceteræ autem privant Sacramentis & officiis divinis, in quan-

tum Sacramenta & officia divina sunt, aut in eorum officio est Ecclesiastica jurisdictione.

Quæres tertio. Quotuplex est excommunicatio?

ꝛ. Duplex: major & minor. Colligitur ex *cap. si quem. 59. de Sentent. excomm.* Excommunicatio major dicitur, quæ administratione activâ & receptione passivâ Sacramentorum, Ecclesiæ suffragiis, & fidelium communione privat. Excommunicatio minor directè solum privat receptione passivâ Sacramentorum: & hæc est solum excommunicatio secundum quid. Incurri potest ob peccatum veniale, & facile à quolibet Sacerdote tolli potest. Excommunicatio absolutè prolata semper intelligenda est major; ut definitum est in *cit. cap. si quem.* Si quem sub hac forma verborum: illum excommunico, vel simili à Judice suo excommunicari contingat: dicendum est, eum non tantum minori, quæ à perceptione Sacramentorum, sed etiam majori excommunicatione quæ à communione fidelium separat, esse ligatum. Quæ-

Quæres *quarto*. Quid ad hoc, ut excommunicatio valida sit, requiritur?

R. Requiritur, ut excommunicantis non sit impedita potestas: eò quod potestas impedita ita se habeat, ac si non esset. Ex quo sequitur.

1mo. Invalidam esse excommunicationem latam à Prælato ebrio, mente capto aut non advertente, quid agat: quia ista impediunt jurisdictionis exercitium.

2do. Inyalida est lata à Judice prius justè accusato. *Can. quoties, caus. 2. q. 6.* Lata contra eum, qui legitimè ante appellavit; cum per appellationem sit suspensa judicis à quo jurisdicatio. *cap. si Judice, 10. de Appellat. in 6.* Lata ab inferiori contra præceptum superioris irritantis. *Cap. quia plerique de offic. Ordin. in 6.* Lata à Vicario Episcopi dum Episcopus tenetur captivus. Cum in eò casu ad Capitulum devolvatur jurisdicatio, ac si sedes per mortem vacaret illius. *cap. si Episcopus, 3. de Suppl. negl. Pralator. in 6.* Demum lata ab excommunicato, aut publico Clerici percussore. *cap. ad probandum. 24. de Sentent. & re judicata.*

3^{io}. Invalida est excommunicatio lata à Prælato in propria causa ad puniendam culpam contra se commissam. *Can. inter querelas. 27. caus. 23. q. 4.* Si tamen Prælatus ad præcavenda sibi à subdito imminencia mala excommunicationem ferat, ea valida est. Tunc enim non tam per modum judicii, quàm per modum defensionis cuilibet licitè fertur. *cap. dilecto. 4. de Sentent. excomm.*

Quæres *quinto*. Qui sunt effectus excommunicationis majoris?

R. Primus effectus excommunicationis majoris est administrationis activæ Sacramentorum & Missæ celebrationis privatio. Colligitur ex *cap. Apostolica, & cap. si celebrat. de Cleric. excomm.* Huc facit *Canon. si Episcopus. 7. caus. 11. q. 3.* Si quis Episcopus in Concilio excommunicatus fuerit, sive Presbyter aut Diaconus à suo Episcopo, & post excommunicationem præsumpserit sive Episcopus ille, aut Presbyter, aut Diaconus facere oblationem, vel Matutinum aut Vespertinum officium quasi in officio suo agere sicut prius; non liceat ei in alio Concilio spem reconciliationis habere, sed nec ultra recolligi, in *cap. Latrores. 4. de Cleric. excommunicato.* Ab officio Sacerdotali deponi jubentur, qui divina officia ex in excommunicatione peragere præsumpserant.

2us. Receptionis Sacramentorum privatio. Colligitur ex *cap. cum illorum, de Sentent. excomm. cap. illud. cap. si celebrat. de Cleric. excomm.* Quia rebellis & contumax Ecclesiæ præceptis meritò à participatione bonorum illius repellitur. Cum autem hæc materia gravis sit, excommunicatus Sacramenta recipiens extra casum necessitatis peccat mortaliter, quanquam Sacramenta validè, excepto Sacramento pœnitentiæ recipiantur. Quia qui sciens & volens petit absolvi non præmissà absolutione ab excommunicatione, dispositionem ad valorem pœnitentiæ requisitam non habere convincitur.

3^{ius}. Est privatio suffragiorum Ecclesiæ. Colligitur ex *cap. à nobis. 28. cap. Sacris. 38. de Sentent. excomm.* Salus fide-

lium triplici subsidio in Ecclesia promoveri potest, *Primum* provenit à Christo, qui in Sacrificio Missæ mediante Sacerdote se Patri suo cœlesti offert. *Secundum* est ab Ecclesia, quæ mediantibus Ministris suis orationes publicas fundit, sacrificat, & satisfactionem ex thesauro Christi & Sanctorum dispensat. *Tertium* profuit ex operatione unius cujusque fidelis, ut est persona particularis. Ecclesia igitur ex his subsidiis excommunicatum non primo & tertio, sed secundo tantum privat: ideoque à Sacerdote Sacrificium Missæ quantum ad fructum Sacerdoti offerenti correspondentem excommunicato applicari, deinde pro illo in *Memento* orare potest; imò si etiam pro excommunicato existente in gratia Sacrificium nomine Christi offerret, illi quoad fructum ex opere operato proveniente prodesset.

4tus. Privatio communicationis cum aliis fidelibus in officiis divinis. Omnis enim Christianus, qui à Sacerdotibus excommunicatur, Sathanæ traditur; scilicet quia extra Ecclesiam Diabolus est, in Ecclesia Christus: ac per hoc quasi Diabolo traditur, qui ab Ecclesiastica communione removetur. *Can. Omnis Christianus 32. caus. 11. q. 3.* Quapropter qui merito facinorum suorum ab Ecclesia pulsi sunt, si ab aliquo Episcopo, Presbytero, vel Clerico fuerint in communione suscepti, etiam ipse pari cum eis crimine teneatur obnoxius. *Can. qui merito. 29. loc. cit.* Idem dicitur *cap. significavit. 18. de Sentent. excomm.* Imò in *cap. alma Mater. eod. in 6.* Excommunicati ipsis etiam diebus, quibus admit-

tuntur Interdicti, ab officiis divinis excluduntur.

Variis autem modis communicatio ista in divinis fieri potest. Ut *1mò* quando ipse excommunicatus per se ipsum divina facit: & tunc alii fideles assistere nequeunt. *2dò.* Quando alii fideles divina faciunt, & tunc excommunicatus assistere non debet. *3iò.* Excommunicatus cum non excommunicato divinis assistere nequit, ac proinde Sacerdos, qui immemor excommunicationis Missam inchoavit, & ante inchoatam consecrationem excommunicationis recordatur, sacrificium relinquere tenetur, si absque scandalo & gravi infamia id fieri possit, ut docet Doctor Angelicus.

5tus. Privatio usus jurisdictionis ecclesiasticæ. Colligitur *ex cap. Romana. 1. de Offic. Vicarii.* Quia usus jurisdictionis Ecclesiasticæ præcipua communicatio cum fidelibus est: hæc autem communicatio prohibita esse non dubitatur.

6tus. Inhabilitas ad beneficia, officia & dignitates ecclesiasticas. *cap. postulastis. 7. de Cleric. excomm.* Ubi declaratur non solum excommunicationis vinculo innodatis ecclesiastica beneficia conferri non posse; sed etiam illi, qui scienter illa beneficia talibus contulerunt, condemnantur, ut tamdiu à beneficiorum collatione suspendantur, donec super hoc veniam consequi mereantur, ut puniantur in hoc, in quo delinquere præsumserunt. *cap. cum bona memoria. 8. de atar. & qualit. præsciend.* Quia enim excommunicato officium Ecclesiasticum exercere prohibitum est, beneficium quo-

quoque obtinere nequit; eo quod beneficium detur propter officium.

7^{timus}. Privatio fructuum & proventuum beneficiorum obtentorum, Quamvis enim excommunicatus ante excommunicationem obtento eo ipso jure non privetur; fructibus tamen beneficii obtenti privatur. Ut enim dicitur in *cap. Pastoralis*, §. *Verum*, 53. *de Appellat.* Illi proventus Ecclesiastici merito subtrahuntur, cui Ecclesiæ communicatio denegatur. Imò excommunicatus ipso beneficio privari potest, si in excommunicatione inordefcat, *cap. bona memoria*, *sup. cit.*

8^{vus}. Privatio sepulturæ Ecclesiasticæ. *cap. Sacris*, 12. *de Sepult.* Ubi hæc datur ratio: Æquum est & Sacris Canonibus institutum, ut quibus non communicavimus vivis, non communicemus defunctis. Si excommunicatus ante mortem signa pœnitentiæ dederit, & à contumacia recesserit, potest, & debet ei Ecclesiæ beneficio subveniri, ut si de ipsius viventis pœnitentia per evidentia signa constiterit, defuncto etiam absolutionis beneficium impendatur. Nec obstat, quod non communicetur mortuo, cui non est communicatum & vivo: cum etsi communicatum non fuerit, communicandum tamen illi fuisset, quem non contemptus Religionis, sed necessitatis articulus impedivit. Sic ergo absolutus in loco Sacro & more fidelium tumulandus est, & si ante absolutionem tumulatus fuerit, exhumari debet, & quidem si impenitens in cœmeterio Ecclesiastico per aliquorum violentiam, ut contingit interdum, vel alio

casu tumulatus fuerit, si ab aliorum corporibus discerni possit, ex humari debet, & procul ab Ecclesiastica sepultura jactari. Quod si discerni non possit, non expedit, ut cum excommunicatorum ossibus corpora extumulentur fidellum: cum licet non obsit justis sepultura nulla vel vilis, impiis tamen celebris & speciosa non profit. *cit. cap. Sacris de Sepult.* Locus tamen sacer, qui per talem sepulturam pollutus fuit reconciliandus erit aspersione aquæ Solemniter benedictæ. Sicut in Dedicacionibus Ecclesiarum fieri consuevit. *cap. consulisti*, 7. *de Consecr. Eccles.*

9^{nus}. Privatio communicationis forensis, hoc est privatio omnis actûs pertinentis ad iudicium: ideoque excommunicatus non potest esse iudex, arbiter, Actor, Advocatus, Testis, constat ex *cap. decernimus*, 8. *de Sentent. excomm.* in 6. Et exceptio majoris excommunicationis, in quacunque parte iudiciorum opposita, lites differt, & repellit agentes: ut ex hoc magis censura Ecclesiastica timeatur, communionis periculum evitetur, contumaciæ vitium reprimatur, & excommunicati, dum à communibus actibus excluduntur, rubore suffusi, ad humilitatis gratiam & reconciliationis affectum facilius inclinentur. *cap. piâ consideratione*, 2. *de Except.* in 6. Unde si dictæ personæ interveniant, mortaliter peccant, & per exceptionem majoris excommunicationis repelli possunt. Qualiter & quando hæc exceptio opponenda, docet, & videri potest. *cit. cap. piâ consideratione.*

10^{mus}. Privatio communicationis

X x 3

poli-

politica & civilis. Excommunicatos quoscunque à Sacerdotibus nullus recipiat, nec cum eis in oratione, aut cibo, aut potu, aut osculo communicet, nec ave eis dicat: quia quicumque in his aut aliis prohibitis scienter excommunicatis communicaverit, juxta Apostolorum institutionem & ipse simili excommunicationi subjacebit. Ita Callistus Papa. in *Can. excommunicatos. 17. caus. 11. q. 3.* Idem dicitur in *cap. nuper. de Sentent. excomm.* Aetiones hujus communionis hoc versu comprehenduntur:

Os, orare, vale, communio, mensa negatur.

Per *Os* intelligitur osculum pacis, complexus, milio & receptio munerum, locutio tam secreta quam publica per verba, per literas, per signa, per internuntium.

Per *Orare* intelligitur quaelibet participatio cum excommunicato in Sacramentis, sacrificio divino, sacris officiis, precibus &c. Per *vale*, quaelibet honorifica saluatio, assurrectio &c. Demum per communionem & mensam significatur quaelibet Societas & communicatio in negotiis, habitatione, convictu, contractibus. Nihilominus contractus ab excommunicato initi validi sunt. Constat de matrimonio. *ex cap. significasti. de eo qui duxit. &c. cap. inter dilectos. de donation.*

Quæres *sexto*. An fideles cum nullo excommunicato communicare possint?

R. Distingendum esse inter excommunicatum vitandum & non vitandum, sive toleratum & non toleratum. Ex

constituit. Martini V. quæ incipit: Ad evitanda scandala. edita in *Concil. Constantiensi*, Anno 1414. tenentur fideles solum vitare & non communicare cum excommunicato denunciato, hoc est: proprio nomine expresso, & signis, quis sit, sufficienter declarantibus, & notorio Clerici percussore. Post hanc constitutionem quilibet cum quolibet excommunicato ante denuntiationem censuræ factam in Ecclesia vel loco publico juxta consuetudinem loci communicare potest; nisi sit notorius Clerici percussor. Ea autem percussio dicitur notoria, quæ coram majore parte populi vicini vel communitatis, quam ad minus decem personæ constituunt, commissa fuit. Si simul notoreitas Juris per confessionem in judicio vel per sententiam Judicis accedat; tunc censetur percussio nullâ tergiversatione celari, aut alio suffragio excusari posse: prout à constitutione ad vitandum talem percussorem illa exigitur.

Quæres *septimo*. Qualem communicantes cum excommunicato non tolerato pœnam incurrunt?

R. Communicantes cum excommunicato non tolerato excommunicationem solum minorem incurrunt extra casus sequentes:

1mus. Quando excommunicatio contra participantes lata est: quia tunc post trinam monitionem specialem, aut unam æquivalentem trinæ, communicans eandem incurrit excommunicationem. *Cap. quod in dubiis. 30. de Sentent. excommunicat. cap. Statuimus. 3. eod. in 6.*

2dus.

2us. Quando excommunicatus est à Papa nominatim per sententiam particularem, tunc Clericus communicans in divinis admittendo excommunicationem spontè & liberè excommunicationem majorem Papæ reservatam incurrit. *cap. significavit. 18. de sentent. ex. om.*

3^{ius}. Quando quis excommunicato in crimine, ob quod excommunicatus fuit, communicavit, videlicet consilium, auxilium, favorem &c. præstando, ne excommunicatus denunciatus ab illo crimine desistat. *cap. si concubina. 55. de sentent. excom.*

Quæres octavò. In quibus casibus cum excommunicato denunciato communicatio licita est?

R. Casus illi comprehenduntur hoc versu:

Utile, lex, humile, res ignorata, necessè.

1. Per *utile* intelligitur utilitas spiritualis & temporalis tam ipsius excommunicati, quàm fidelis communicantis. Ideo potest excommunicatus dare & recipere consilium, eleëmolyñam, debitam solutionem &c.

2. Per *lex* matrimonialis intelligitur, ob quam coñjux à marito excommunicato debitum petere & reddere potest. Item communicare cum illo in mensa, gubernatione domûs, colloquiis, aliisque domesticis obsequiis. *cap. inter alia. 21. de sentent. excom.*

3. Per *humile* excipiuntur omnes, qui jure subjectionis obedire tenentur: quales sunt filii, nepotes, pronepotes, affines, pupilli, & minores respectu tutorum, servi & ancillæ, & tota familia excommunicati.

4. *Res ignorata*. His vocibus excipiuntur laborantes ignorantia invincibili juris & facti: itud juxta quosdam etiam laborantes ignorantia vincibili; modò non sit crassa aut affectata.

5. Demum *necessè*. Per quod significatur necessitas, quæ excusat, sive sit ipsius excommunicati, sive aliorum, sive temporalis sive spiritualis sit. *cit. cap. inter alia.*

Quæres nonò. Quos effectus habet in excommunicatione majori perseverantia?

R. Primus effectus est suspicio de hæresi; si nempe excommunicatus per annum in excommunicatione specialiter lata ab homine animo obdurato inordescat, *Trid. sess. 25. cap. 3. de reform.* quia talis de potestate Ecclesiæ malè sentire præsumitur. 2us integra probatio delicti, ob quod excommunicatio lata est, si integro anno in excommunicatione perseverat. *can. quicumque. caus. 11. q. 3.* Illa enim contumacia per fictionem juris censetur confessio. 3^{ius} privatio beneficiorum per sententiam Judicis, si excommunicatus per triennium animo obdurato in excommunicatione persistat. *cit. cap. cum bona memoria. de atat. & qualit.*

Quæres decimò. An omnis actus jurisdictionis ab excommunicato tolerato exercitus sit licitus & validus?

R. Si excommunicatus toleratus ad fidelium requisitionem ut Judex vel Paterochus jurisdictionem exercet, & licitè & validè agit; econtra verò si irrequisitus exercent, actus quidem validus, (nisi fideles contra eum excipiant, & excom-

excommunicationis speciem objcientes eam authoremque illius intra octo dies manifestè probent) sed illicitus est. Probatum ex supra cit. constitut. *Ad evitanda*, in qua fit favor fidelibus, ut cum excommunicatis non denunciatis communicare possint: nullus tamen ipsis excommunicatis favor fit; ideoque si semetipsos ingerant, mortaliter peccant, quemvis actus in favorem fidelium validus; nisi excipiant. Juxta *cap. exceptionem. 12. de except. & cap. piâ consideratione. 1. eod. in 6.*

Quæres undecimò. Quis effectus excommunicationis minoris?

R. Hæc duplicem effectum habet. Proprius & directus est passivæ participationis Sacramentorum privatio. Constat ex *cap. si celebrat. 10. de Cleric. excomm. cap. ff quem 59. de sentent. excomm.* Effectus indirectus excommunicationis minoris est privatio electionis (idem est de præsentatione & collatione ad beneficia. Quia ut dicitur in *cit. cap. si celebrat.* si talis electus fuerit, ejus electio est irritanda, pro eo, quod ad susceptionem eorum eligitur, à quorum perceptione à Sanctis Patribus est privatus.

Cum ergo remotus sit à susceptione Sacramentorum, consequenter à susceptione beneficiorum removetur; eo quod beneficium conferatur beneficiato, ut sacros Ordines suscipiat, Missam celebret &c. Unde tam eligentes, præsentantes, conferentes beneficium tali excommunicato, quam ipse excommunicatus illud acceptans graviter peccant, quamvis actus ipso jure non sit irritus,

sed per Superiorem, si scienter fuerit factus, irritandus. *cit. cap. si celebrat.* Porro licet talis excommunicatus celebrans Missam graviter peccet, nullius tamen notam irregularitatis incurrit, Præterea peccat conferendo Ecclesiastica Sacramenta: sed ab eo collata virtutis non carent effectu, cum non vidatur à collatione, sed participatione Sacramentorum, quæ in sola consistit perceptione, remotus; dummodo non in contemptum ecclesiasticæ disciplinæ, videlicet contra prohibitionem Superioris, communioni excommunicatorum pertinaciter se ingererit, in quo casu anathemate est feriendus. *cit. cap. si celebrat.*

Quæres duodecimò. Quis ab excommunicatione minori absolvere potest?

R. Episcopus & quilibet Sacerdos proprius. Colligitur ex *cap. nuper. 29. de sent. excomm.* nomine proprii Sacerdotis quilibet habens jurisdictionem ordinariam vel delegatam intelligitur. Et generalis regula est, quod qui habet potestatem absolvendi à peccatis, propter quæ hæc excommunicatio incurritur, censendus sit etiam habere facultatem absolvendi à censura vel excommunicatione propter talia peccata incurta; cum absolutio ab excommunicatione absolutioni à peccatis præmittenda sit, & concessio uno concessum quoque censetur alterum, sine quo illud unum commodè præstari nequit. Sic etiam dum alicui dat Ecclesia facultatem absolvendi à peccatis mortalibus, dat consequenter facultatem absolvendi à censuris non relevatis, & dum dat

facul-

facultatem absolventi à peccatis reservatis, dat etiam facultatem à censuris reservatis. Cùm igitur excommunicatio minor quandoque ob peccatum veniale incurratur, habens potestatem ab illo veniali absolventi, à censura quoque annexa absolvere poterit.

§. Tertius.

D E

Suspensione.

Quæres primò. Quid Suspendio?
 R. Est Censura Ecclesiastica, quâ Clericus, ne functiones Ecclesiasticas exercent, impeditur. Per ultimas particulas ab aliis censuris differt: ut ab excommunicatione, quæ Sacramentorum administratione, non ut est exercitium quoddam muneris Ecclesiastici, sed ut est quædam cum fidelibus communicatio, privat: deinde ab excommunicatione minori, quæ non privat activâ administratione Sacramentorum: ab irregularitate, quæ non directè functionem Ordinis suscepti, sed ejus suspensionem impedit: demum ab aliis suspensionibus, ut à suspensione ab officio Advocationis, Notarii &c. quæ sunt officia temporalia, & non Ecclesiastica.

Quæres secundò. Quotuplex Suspendio?
 R. Triplex: Suspendio ab officio. De qua in *cap. sanè quia. 9. de officio Judicis delegati.* & *cap. quia 2. eod. in 6.* Suspendio à beneficio. De qua in *cap. cum in cunctis. 7. cap. nihil est. 44. de elect.* Suspendio ab officio & beneficio. De qua in *Clement. Religiosi. 1. de decimis.*
 R. D. Schnorrenberg *Instit. J. Can.*

Suspendio absolutè lata suspensionem ab officio & beneficio simul comprehendit; quia non est ratio, ob quam potius pro suspensione ab officio, quàm à beneficio accipienda videatur.

Quæres tertio. Quisnam suspendi potest?

R. Omnes Clerici, quin & communitas Clericorum non solum quoad singulares personas, ut in *cap. quia sapè. 40. de elect. in 6.* sed etiam quatenus communitas est, hoc est: quatenus est unum corpus politicum, habens actiones proprias & officia & beneficia conferendi, sacros Ordines per suum Vicarium impertiendi &c. ab officio & beneficio suspendi potest. Ratio est: quia communitas talis capax est culpæ in actionibus, quas ut corpus unum exercet. Cui non obstat, quòd communitas talis excommunicari nequeat, juxta *cap. Romana. 5. de sentent. excomm. in 6.* Nam excommunicatio animam quoad bona interiora afficit, quæ ad bonum proprium animæ pertinent; & sic censura personalis est: suspensio autem his bonis non privat, sed ministeriis ecclesiasticis.

Y y

siasti-

siasticis, quæ à communitate exerceri possunt. Porro suspensio simpliciter & absolutè lata contra Communitatem non extenditur distributivè ad singulas personas, quantum ad proprias & particulares earum actiones, sed ligat solum ipsam Communitatem, ut unum corpus politicum constituit; Capitulum enim non singulas personas de Capitulo seorsim, sed ipsam universitatem significat.

Quæres quartò. Quis effectus suspensionis ab officio?

R. Suspensio ab officio vel est simpliciter lata, vel tantum determinatè ad aliquam materiam. Primò. Si lata simpliciter & absolutè, quantum est de se omni usu Ordinis & Jurisdictionis, ac alterius simplicis administrationis ecclesiasticæ privat: ideoque suspensio absolutè ab officio etiam tolerato, sive non denunciato, nec validè nec licitè beneficium conferri potest: non licitè; quia beneficium datur propter officium. *cap. fin. de rescript. in 6.* non validè; quia in *cap. cum bona memoria. 8. de atat. & qualit. profic.* ait Pontifex, quòd suspensus non liceat retinere beneficia illa, quæ in suspensione adepti sunt, sed jubet, ut eis quamprimùm spolientur. Si suspensio ab officio sit determinata ad certam materiam v. g. ordinis aut jurisdictionis, extra illam extendi non debet; pœnæ enim ultra verborum proprietatem extendendæ non sunt. Ideo imprimis suspensus ab Ordine absolutè usu cujuscunque Ordinis, non tamen jurisdictionis is exercitio privatus est; quia inter Ordinem & jurisdictionem necessaria connexio non est. Suspensus ab

Ordine aliquo speciali directè, ut ab officio Sacerdotali, indirectè suspensus est ab illo Ordine, qui ad usum officii Sacerdotalis requiritur, ut ab Ordine Subdiaconatus vel Diaconatus in Missa exercendo. Suspensus ab Ordine inferiori ab Ordine superiori suspensus non est, nec suspensus à collatione Ordinis inferioris suspensus est. Colligitur ex *cap. fin. de temp. ordinat. in 6.* Item suspensus ab exercitio jurisdictionis vel administrationis in spiritualibus & temporalibus non est suspensus ab usu Ordinum. Item suspensus ab usu jurisdictionis determinatæ non est suspensus ratione aliorum actuum.

Quæres quintò. Quis effectus suspensionis à beneficio?

R. Privatio omnium fructuum beneficii, retento jure radicali eos percipiendi. Colligitur ex *cap. cupientes. 16. de elect. in 6.* Hæc tamen suspensio beneficii usum non impedit, sed suspensus oneribus beneficii satisfacere, frequentando chorum, celebrando &c. obligatur; cum enim suspensio sit pœna, ab onere relevare non debet. Nomine autem fructuum intelliguntur decimæ, pensiones ædium locatarum, & reliqua emolumenta, quæ ratione beneficii obveniunt, ut distributiones quotidiana, administratio bonorum Ecclesiæ; unde suspensus à beneficio bona ejus aut fructus per se vel alium elocare aut vendere nequit; imò nec potest beneficium permutare aut resignare in favorem: quia permutatio & resignatio est quædam beneficii administratio.

Quæ-

Quæres sextò. Quis effectus suspensionis late sub disjunctione ab officio vel beneficio?

31. Talem suspensionem nullum effectum de jure producere: quia juxta L. 3. & 4. de sentent. qua sine cert. quant. profert. sententia incerta & indeterminata est nulla, hæc autem suspensio sub disjunctione est incerta & indeterminata; ergo nullam esse oportet.

Quæres septimò. Violator suspensionis incurset quas pœnas contrahit?

32. primò. Suspensus ab officio vel beneficio transgrediens suspensionem ex genere suo peccat mortaliter: quia in re gravi Ecclesiæ præceptum contemnit. Si tamen suspensus ab officio non denunciatus officium ad requisitionem fidelium exerceat, juxta sæpe cit. constitut. ad evitanda. non peccat. 2dò. Suspensus ab Ordine sacro transgrediens suspensionem exercendo solemniter exercitium Ordinis sacri irregularitatem incurrit. Colligitur ex cap. cum aterni. 1. de sentent. & re judic. in 6. & cap. medicinalis. 1. de sentent. excomm. in 6. Nulla alia suspensionis violatio irregularitatem inducit: ideoque si suspensus à jurisdictione beneficia conferat, Prælatum eligat, sententiam proferat, non fit irregularis. Item si suspensus à beneficio fructus percipiat, beneficium administret, non fit irregularis. Privatur tamen ipso jure beneficiorum, ut innuit cap. Statuimus. 1. de elect. in 6. Et, si fit suspensus denunciatus, jurisdictionem invalidè exercet, actusque ab eo facti nullam obtinent roboris firmitatem.

Quæres octavò. Qualiter effectus suspensionis suspenditur.

33. primò. Ante incursum suspensionem ejusdem effectus per appellationem legitime interpositam suspendi potest. cap. Pastoralis. de appellat. Et ratio est, quia natura appellationis legitime est ligare potestatem Judicis à quo, ne pendente causâ ulterius procedere possit. cap. si à Judice. 10. de appell. in 6.

2dò. Appellatio post incursum suspensionem non habet effectum suspensivum in suspensione ab officio & ingressu Ecclesiæ. cap. Is cui. 20. de sentent. excomm. in 6. ubi solum de suspensione ab officio & ingressu Ecclesiæ dicitur, quod per appellationem sequentem minimè suspendatur. Ex quo inferunt alii suspensionem ab officio suspendi per appellationem, per regulam generalem: Exceptio firmat regulam in casibus non exceptis.

Quæres nonò. Quomodo tollitur suspensio?

34. Variis modis pro diversitate suspensionum. Nam primò suspensio lata pro determinato tempore, vel sub conditione, vel conditionis cessatione lapsò tempore, & impletâ vel cessante conditione sine absolute tollitur. Ratio est: quia talis suspensio dependenter ab intentione ferentis durat. Gloss. in cap. quia sæpe. 40. de elect. in 6.

2dò. Suspensio lata sub expressa conditione, ut in perpetuum duret, ab inferiori tolli nequit; inferior enim Superioris legem relaxare non potest.

3tidò. Suspensio lata à Jure absolute ad corrigendam contumaciam cessante

contumaciâ per absolutionem ab Episcopo vel ejus Vicario tolli potest: nisi Pontifex absolutionem sibi reservaverit. Pater ex *cap. nuper. de sentent. excom. & cap. ex literis. de constitut.*

4to. Suspendio specialiter ab homine lata per illum solum vel ejus successorem in dignitate relaxari potest; vel etiam per ejus Superiorem, si inferior sententiam absque legitimâ solemnitate tulerit. *cap. cum medicinalis. de sentent. excomm. in 6.* vel si per appellationem causa ad ipsum devolvatur. *cap. per tuas. 40. de sentent. excomm. cap. Venerabilibus. 7. eod. in 6.*

5to. Quamvis nulla forma absolutionis ad valorem sit determinata; hæc tamen est usitator: *Ego te absolvo à vinculo suspensionis, quam incurristi ob talem causam, & restituo te executioni Ordinis, officio vel beneficio, in nomine Patris &c.* si dubia suspensio, additur conditio: *si tenearis vinculo suspensionis.*

Quæres decimò. Quid est depositio?

3°. Est pœna Ecclesiastica privans Clericum officio & beneficio in perpetuum ac irremissibiliter. Differt à simplici suspensione ab officio vel beneficio, quod illa jure ordinario non sit irremissibilis; à suspensione, quæ fertur in perpetuum, solo differt nomine.

Quæres undecimò. Quid est degradatio?

3°. Est pœna Ecclesiastica, per quam Clericus non solum fructibus, sed etiam titulo beneficii privatur. *illor. in 10.*

Quæres duodecimò. Quotuplex degradatio?

3°. Verbalis & realis. Verbalis est pœna ecclesiastica, quâ Clericus omni beneficio ac officio clericali, retento solo Privilegio Canonis & fori in perpetuum privatur. Differt à depositione, quod depositio ipso facto non privet titulo, quamvis depositus per sententiam privandus sit, eo quod æquum sit, ut privatus in perpetuum officio, etiam beneficio, quod datur propter officium, privetur. Degradatio realis est, quando Clericus verbaliter degradatus certâ solemnitate adhibita omnibus vestibus & insignibus Clericalibus, omnique Privilegio Clericali exspoliatur. Hæc sunt differentie inter degradationem realem & verbalem, de qua jura loquuntur, quoties exprimunt degradationem sine addito. 1°. Quod degradatio verbalis sit jurisdictionis actus; est enim sententia contra reum lata: ac proinde ab Episcopo suspenso ferti nequit, benè tamen à nondum consecrato, aut à Capitulo vel Vicario *ejus sede vacante.* Degradatio realis non solum est actus jurisdictionis, sed etiam Ordinis ex Ecclesiæ institutione consecrationi Episcopali annexus, qui non nisi ab Episcopo Pontificalibus induto exerceri potest.

2°. Degradatio verbalis ipso facto non privat Canonis & fori Privilegio *cap. cum non ab homine. 10. de judiciis.* Quamvis persistens in contumacia privandus sit. Degradatio realis privat utroque, ita ut Clericus à potestate seculari capi, incarcerari, & ut Laicus puniri possit.

§. Quartus.

D E

Interdicto.

Quæres primo. Quid est interdictum?

R. Est censure Ecclesiastica prohibens usum divinorum, intellige tam activum quam passivum: non quatenus à potestate spirituali procedunt; sed quatenus sunt bona quædam spiritualia à fidelibus communicanda. Per quod differt à suspensione, quæ privat usu activo divinorum, prout est usus potestatis spiritualis, & fertur solum in Clericos: interdictum autem etiam Laicos afficit. Ab excommunicatione differt, quod illa fideles removeat à Sacramentis, officiis divinis, suffragiis Ecclesiæ &c. quatenus sunt aliqua bona, in quibus cum cæteris fidelibus fit communicatio: interdictum verò solum removeat à Sacramentis & officiis divinis, quatenus bona aliqua sunt à fidelibus habenda.

Quæres secundo. Quotplex interdictum?

R. 1mo. Dividitur in purè personale, locale, & mixtum. Colligitur ex *cap. presenti. 10. cap. si Sententia. 16. cap. si civitas. 17. de Sentent. excomm. in 6.* Interdictum personale est, quod personas immediatè afficit, illatque concomitatur, ubicunque locorum existant. Locale est, quod immediatè locum respicit, prohibens, ne in tali loco sive

ab incolis sive ab extraneis celebretur; aut Missa audiat. Interdictum mixtum est, quando & locus & personæ simul interdiciuntur.

2do. Interdictum tam locale, quam personale in generale & speciale dividitur. Generale locale est, quod plura sub se continet loca, ut quod fertur in Regnum, Provinciam, Diœcesim, Civitatem. Speciale locale est, quod in locum determinatum fertur: ut si una vel plures alicujus civitatis Ecclesiæ sub interdicto ponantur. Et tunc in aliis Ecclesiis aut Oratoriis privatis divina officia interdicta non sunt. Interdictum personale generale est, quod in corpus quoddam politicum potens propriis gubernari Superioribus fertur, ut quando incolæ alicujus Provinciæ, Civitatis, Collegii vel Parochiæ interdiciuntur. Speciale est, quod in personas particulares fertur vel expresso proprio nomine, vel sub nomine generali personæ certum delictum committentes interdiciuntur.

Quæres tertio. Quænam loca sub interdicto generali comprehenduntur?

R. primo. Sub interdicto generali Civitatis non tantum locus directè interdictus, sed etiam illius suburbia & ædificia continentia comprehenduntur.

Y y 3

cap.

cap. si civitas. 17. de sentent. excomm. in 6. Per suburbia intelliguntur ædificia extra muros civitatis interdictæ contigua: per ædificia continentia significantur ædificia à muris civitatis quidem separata, ita tamen propinqua, ut incolæ civitatis pro audiendis Divinis illuc se facile conferre possint. Et in his, ne vilipendi valeat sententia interdicti, expedit interpretationem fieri latiore: inquit Pontifex cap. cit. 2do. Interdictâ Civitate vel Diœcesis interdicta sunt etiam Ecclesia Cathedralis, & omnia loca Civitatis vel Diœcesis. 3to. Interdictâ aliquâ Ecclesiâ specialiter sunt etiam sub illius interdicto ejus Capellæ & Cæmeterium contiguum, non tamen è contra; quia accessorium sequitur principale, & pars totum: Capellæ autem & cæmeteria sunt accessoria Ecclesiæ. cit. cap. si Civitas. 4to. Si interdictum hoc modo feratur: Interdicimus omnes terras illius Domini; in quas habet dominium; interdicta sunt omnia loca; in quæ actu, dum fertur interdicti sententia, plenum habet dominium, non autem quorum est Usufructuarius, Vasallus, Emphyteuta, vel Hypothecarius: nisi in sententia, quæ habet & possidet, adderetur.

Quæres quarto. Quæ personæ sub interdicto comprehendantur?

R. primò. Quando interdictum personale est generale, omnes personæ, quæ sunt membra illius communitalis, censentur interdictæ, sive præsentis, sive absentes, sive nocentes, sive innocentes sint. cap. si sententia. de sentent. excomm. in 6. 2do. Interdicto populo non interdicitur Clerus, nec e contra. cit. tap. si sententia.

nomine enim populi soli sæculares intelliguntur, & nomine Cleri non veniunt Laici. 3to. Interdicto Clero non comprehenduntur Religiosi; quia licet sub nomine Cleri intelligantur Religiosi in favorabilibus, non tamen in pœnalibus & odiosis. 4to. Interdicto generali personali eximuntur imò Episcopi, nisi specialiter exprimantur. cap. quia periculosum. 4. de sentent. excomm. in 6. Deinde infantes nondum doli capaces. 3to illi, qui à populo interdicto recedunt alibi fixuri domicilium. 4to ex-teri, ut Scholares, Mercatores, qui etiam legibus populi astringantur, non tamen illis, quæ singulares personas, ut sunt pars illius populi, afficiunt.

Quæres quinto. Qui sunt effectus interdicti?

R. Quatuor. 1. est privatio activa & passiva Sacramentorum. 2. privatio activa divinorum officiorum. 3. privatio activa & passiva sepulturæ ecclesiasticæ. 4. privatio ingressus Ecclesiæ. Hi effectus cuilibet interdicto annexi non sunt, sed pro voluntate imponentis plures vel pauciores effectus interdictum comprehendere potest. arg. cap. Non est vobis. 11. de Sponsal.

Quæres sexto. Quibus Sacramentis privat interdictum?

R. Omnibus, exceptis illis, quæ in jure exprimuntur. cap. Responso. 43. de sentent. excomm. Tria autem in jure excepta sunt Sacramenta, videlicet: Baptismus, Confirmatio, & Penitentia. cap. Alma mater. 14. de sentent. excomm. in 6. cit. cap. Responso. Unde

Primò.

Primò. Baptismus tempore Interdicti, etiam solemniter in Ecclesia januis apertis, propter ejus necessitatem administrari potest: persona etiam generaliter interdicta hujusmodi solemnem baptismum celebrare potest: interdictum enim generale personale fortius, quam locale, non ligat. Persona tamen specialiter interdicta, & propter quam interdictum generale positum est, extracausam necessitatis, etiam privatim baptizare nequit.

2dò. Quod dictum est de Pabismo, etiam in Sacramento Confirmationis tenet, quod quamvis non sit necessarium, est tamen Baptismo accessorium, & quasi complementum illius. *cap. quoniam. 19. de sentent. excom. in 6.*

3tò. Idem de Sacramento Pœnitentiæ ob magnam illius necessitatem tenendum est: cum homines faciles sint ad lapsum, difficiles ad contritionem perfectam. Excipiuntur illi, quorum dolo, culpâ, fraude latum est interdictum, vel qui consilium, auxilium, aut favorem præstiterunt ad delictum: hi enim, nisi prius satisfactionem præstent Ecclesiæ, nequaquam absolvendi sunt.

4tò. Matrimonium quoque tempore interdicti à personis interdictis contrahi potest, colligitur ex *cap. Capellanus. 4. de feriis.* ubi dicitur matrimonium posse quocunque tempore contrahi. Et ratio est: quia matrimonium per se primò consideratum contractus est, & ratio Sacramenti contractui accessoria.

5tò. Sacramentum Eucharistiæ tempore interdicti ipsius interdictis etiam infirmis extra mortis periculum constitutis

administrari non potest, uti neque Sacramentum extremæ Unctionis, nec Sacramentum Ordinis. Ratio est; quia hæc Sacramenta nec necessitatis, nec complementum alicujus necessarii ad salutem sunt. Hoc autem advertendum, quòd Eucharistia tempore interdicti moribundis concedatur, non tamen extrema Unctio. Cujus ratio est: quòd receptio Eucharistiæ in periculo vel articulo mortis jure divino præcepta sit, non tamen extrema Unctio: & dum infirmus inungitur, Sacramentum conficitur, non autem, quando Eucharistia ministratur.

Quæres septimò. Qualiter divinis officii interdictum privat?

Re. primò. In privatione divinatorum officiorum intelliguntur omnia ista exercitia, quæ ex intentione Christi & Ecclesiæ à solis Clericis publicè exercentur: ut sunt Sacrificium Missæ, recitatio Horarum Canonicarum, benedictio solemnis nuptiarum, fontis baptismalis, Olei sacri, Chrysmatis &c.

2dò. De jure antiquo in loco interdicto & personis sive generaliter sive specialiter interdictis omnia officia divina prohibita erant. *cap. Permittimus. 57. de sentent. excomm. cap. si sentent. 14. eod. in 6.*

3tò. Modò per *cap. Alma mater. de sentent. excomm. in 6.* tempore interdicti generalis celebrari possunt Sacrificium Missæ & cætera officia divina servatis his conditionibus: 1. si fiat januis clausis. 2. submissâ voce 3. exclusis excommunicatis & specialiter interdictis. 4. non pulsatis campanis. Ratio hujus

mitigationis hæc datur: Quia ex distributione hujusmodi Statutorum exerescit inde-
votio populi, pullulant hereses, & infinita
animarum pericula insurgunt, ac Ecclesiis
sine culpa earum debita obsequia subtra-
hantur.

4to. Post cap. Alma mater. soli Cle-
rici, quo nomine intelliguntur omnes,
qui gaudent privilegio fori & canonis
sive sæculares sive Regulares, sive fœ-
minæ sive viri; omnes enim sunt Cle-
rici in favorabilibus; soli, inquam, Cle-
rici in Ecclesiis autoritate Episcopi ad
Divina deputatis Divina exercere & iis-
dem interesse possunt, non autem Laici,
nisi in sequentibus casibus: 1. Si a-
mentes & pueri, quia hi moraliter non
interfunt. 2. Si Sacerdos celebrans
non nisi ministrum laicum habeat: con-
cesso enim privilegio censentur conces-
sa, quæ ad usum ejus sunt necessaria.
3. Si privilegium Laici habeant. Talia
privilegia sunt: 1. Omnes Regulares
in Ecclesiis suis & Monasteriis non so-
lum in quatuor primoribus Solemnita-
tibus, sed etiam in Festis suorum San-
ctorum, Patroni Ecclesiæ, Sanctissimæ
Trinitatis, S. Joannis Baptistæ, S. Marci
& Luca, & omnium Sanctorum, & in
commemoratione omnium Fidelium de-
functorum, quamdiu Missa & Processio
durat, interdictum suspendere possunt.
Deinde iidem Religiosi singulis diebus
famulos suos, Procuratores & Mona-
sterii Officiales ad Divina admittere pos-
sunt, quamvis multi hæc privilegia om-
nia à Trid. sess. 25. cap. 12. de Regular.
sublata esse sustineant.

Quæres octavo. Quomodo interdi-
dictum privat sepulturâ Ecclesiasticâ?

R. Tempore interdicti nemo in loco
interdicto, in Ecclesia, cœmeterio, aut
aut alio quolibet loco ecclesiasticæ se-
pulturæ per benedictionem aut assigna-
tionem Episcopi deputato sepeliri po-
test, sive tale interdictum sit generale,
ut habetur in cap. quod in te. ii. de penit.
& remiss. sive sit speciale, innuitur in cap.
si civitas. 17. de sentent. excom. in 6. Ex
gratia tamen conceditur Clericis, ut de-
cedentes in cœmeterio Ecclesiæ sine
campanarum pulsatione, cessantibus so-
lemnitatibus omnibus cum silentio tu-
mulentur, si tamen interdictum serva-
verint. cit. cap. quod in te. vel interdicto
causam non dederint, nec specialiter in-
terdicti denunciati fuerint.

Quæres nono. Quomodo interdictum
privat ingressu Ecclesiæ?

R. Si in sententia interdicti hoc spe-
cialiter exprimitur, interdictus ingressu
Ecclesiæ privat. cap. is cui. de sentent.
excom. in 6. Et taliter interdictus pri-
vatur imprimis exercitio Ordinis sacri
in Ecclesia, deinde sepulturâ ecclesiasticâ
in illa ejusque cœmeterio, demum ab
auditione divinorum officiorum in ea-
dem Ecclesia excluditur. Sic tamen in-
terdictus in cœmeterio divina celebrare
& audire potest, quamvis non sepeliri:
Ecclesiam quoque eo tempore, quo di-
vina non celebrantur, ingredi, & ibidem
orare valet. Templum enim principaliter
deputata sunt, ut in iis sacra officia
solemniter peragantur, & populus ad
ea audienda congregetur: ideo qui in-
greditur, quando nec sacra peragantur,
nec ea audire potest, templum formaliter
ingredi haud dicendus est.

Quæ-

Quæres decimò. Quantum est peccatum interdicti violatio?

R. Tam Clericus quàm Laicus interdictum violans peccat mortaliter, quia præceptum Ecclesiæ in re gravi transgreditur. Clerici autem tam sæculares quàm Regulares specialiter interdicti celebrantes, vel quemcunque actum Ordinis sacri in loco interdicto exercentes irregulares efficiuntur. *cap. medicinalis. cap. is cui, de sentent. excomm. in 6.* quam pœnam etiam incurrunt, si in loco interdicto non servatis conditionibus *cap. alma mater.* eos celebrare contigerit: Si in loco non interdicto Clericus non interdictus Laicum interdictum ad divina officia admittat, non fit irregularis, sed ipso facto ab ingressu est interdictus, donec de transgressione huiusmodi ad arbitrium ejus, cujus sententiam contempserit, satisfecerit competenter. *cap. Episcoporum. de sent. excomm. in 6.* Præterea Clerici violantes interdictum fiunt inhabiles ad votum activum & passivum in electionibus. *cap. ad hæc. 1. de postulat.* Religiosi demum excommunicationem præterea incurrunt per *Clement. ex frequentibus. 1. de sent. excomm.*

Quæres undecimò. Quomodo tollitur interdictum?

R. primò. Interdictum appositum tempore limitato, vel sub æliqua conditione, tempore finito & conditione adimpletâ cessat; si absque limitatione in puram pœnam appositum sit, vel ante tempus finitum vel conditionis adimplerionem, per absolutionem aut dispensationem tollitur. Hanc autem præ-

R. D. Schnorrenberg *Instit. J. Can.*

stare nequit alius, quàm is, qui interdictum posuit, aut Successor vel Superior illius. Ex facultate *Trident. sess. 24. cap. 6. de reform.* potest Episcopus personali interdicto absolvere, si delictum, ob quod positum fuit, occultum sit.

2dò. Destructo interdicti subjecto ipsum interdictum etiam absque aliâ absolutione destruitur; uti destructâ Ecclesiâ interdictâ cessat interdictum.

3tò. Interdictum locale ob delictum Domini positum solâ alienatione loci illius non tollitur. Ratio est; quia tale interdictum onus est loco inhærens, & cum ipso loco ad quemcunque transiens. *arg. cap. Pastoralis. 28. de decimis.*

4tò. Interdictum deambulatorium, quando quicumque locus interdicatur, ubi talis persona sedem fixerit, cujus exemplum est in *cap. non est vobis. 11. de Sponsal* eo ipso tollitur, quo persona illa locum mutat, sine ulla alia relaxatione; sicut econtra ille alius locus, ad quem transit, sine nova sententia incipit esse interdictus.

5tò. Interdictum in favorem alicujus latum, si ab illo non observetur, eo ipso sublatum censetur; non autem, si ille, ob cujus delictum latum est, interdictum non servet. *cap. petistis. 20. de privileg.*

6tò. Demum Parochus vel alius Confessarius tollere nequit interdictum locale, sive generale, sive speciale: nec interdictum personale generale, benè tamen personale particulare non reservatum, sive à jure sive ab homine latum, servatis conditionibus requisitis

Z z

in

In *cap. Alma mater. de sentent. excom. in 6.* Cùm enim hoc interdictum ulum Sacramenti Pœnitentiæ impediatur, ejus absolutio absolutionem à peccatis præcedere debet; ideoque ei commissa censetur, qui sacramentaliter à peccatis absolvere potest; sicut eidem ab excommunicatione non reservata absolutio à Jure committitur.

Quæres *duodecimò.* Quid est cessatio à Divinis?

R. Est prohibitio ecclesiastica Clericis imposta ab officiis divinis in certo loco abstinendi. Quæ prohibitio etsi ob gravissimam alicujus culpam fiat; censura tamen non est; sed quædam divinorum Officiorum negatio, tam inquam nocentes afficiens, ab Ecclesia in signum doloris ob gravissimam Honori Divino vel Ecclesiæ illatam injuriam sub præcepto Clericis imposta, ut hoc modo delinquens ab injuria desistere, & satisfactionem præstare teneatur. Colligitur ex *Clement. ex frequentibus.*

1. de *sent. excom.* Quamvis autem cessatio à Divinis eisdem ferè effectus habeat, quos habet interdictum, ut privationem officiorum divinorum, Sacramentorum non necessariorum, & ecclesiasticæ sepulturæ; ab eo tamen in sequentibus. *Primò.* Interdictum locale semper afficit aliquam personam determinatam, eam videlicet, ob cujus culpam positum est: cessatio autem nullam personam determinatam afficit, sed omnes à Divinis in illo loco, in quo fertur, æqualiter arcetur. 2. Ob violationem cessationis à Divinis per exercitium Ordinis sacri nulla irregularitas, sicuti violatione interdicti incurritur. 3. Cessatio non est censura, cùm inter censuras in *cap. Quærenti. 20. de V. S.* non numeretur. 4. Privilegia tempore interdicti concessa non sunt extendenda ad Cessationem. 5. Cessatio nunquam ipso jure, ut interdictum, imponitur.

S. Ultimus.

D E

Irregularitate.

Quæres *primò.* Quid est Irregularitas?

R. Est impedimentum Canonicum directè & per se Ordinum susceptionem, secundariò verò illorum exercitium impediens. Colligitur ex *cap. Significasti. 16. de homicid.* Irregularitas non

est censura, sed tantùm canonicum impedimentum: absolutè enim loquendo pœna non est; quamvis aliquando ut pœna ob delictum incurratur: nec medicinalis pœna est, quæ recedente contumaciâ tollenda est; sed est de se perpetua.

Quæ-

Quæres 2dò. Quotuplex Irregularitas ?

R. primò, Irregularitas alia est, quæ ex delicto vel defectu culpabili; alia, quæ ex defectu non culpabili ortum habet. 2dò. Alia totalis, alia partialis est. Totalis susceptione quorumcunque Ordinum privat: partialis susceptorum Ordinum usu vel in toto, vel in parte privat. Sic homicidium ab Ordinato commissum privat illum susceptione Ordinum nondum susceptorum, & omni usu Ordinis jam suscepti. Defectus verò manûs vel oculi illorum Ordinum usum solùm impedit, qui cum tali defectu sunt incompatibiles. 3tid. Irregularitas alia perpetua, alia temporalis est: perpetuâ solâ dispensatione tollitur: temporalis lapsu temporis cessat, qualis est irregularitas ex defectu ætatis orta, quæ adeptâ legitimâ ætate per se cessat.

Quæres tertio. Quæ causa efficiens irregularitatis ?

R. Solus summus Pontifex irregularitatem ferre potest. Ratio est; quia irregularitas non ad delicta puniendâ, sed ad vitandam indecentiam per se inducitur; hæc autem in Ecclesia oriretur, si irregularis ad statum ecclesiasticum & Ordines assumeretur: statuere verò ea & decernere, quæ ad universalem Ecclesiam spectant, solius Summi Pontificis esse dignoscitur.

Quæres quarto. Quodnam subjectum irregularitatis ?

R. Omnis ille, qui Sacramenti Ordinis capax est. Omnis igitur & solus homo masculus, baptizatus, excepto

Summo Pontifice, fieri potest irregularis.

Dicitur 1. *Baptizatus*. Quia etsi non baptizatus Ordinis suscipiendi vel exercendi, uti & fœmina incapax sit; hæc tamen incapacitas non canonici, sed divini Juris est, colligitur ex *cap. si quis Presbyter.* & *cap. Veniens.* 3. de *Presbytero non baptizato*. Cui non obstat, quòd is, qui ante baptismum duplex matrimonium contraxit, baptismo suscepto sit irregularis; non enim sit irregularis ob ante baptismum contractam irregularitatem; sed suscepto baptismo irregularis est ob indecentiam ex duplici matrimonio relictam, post baptismum perseverantem.

Dicitur 2dò: *Excepto Summo Pontifice*. Hic siquidem Legibus canonicis quoad vim coactivam minimè subditur: ideoque si de facto bigamus, illegitimus, aut homicida in Summum Pontificem eligeretur; quamvis electores graviter delinquerent, personam indignam eligendo, electio nihilominus valida, & propter commune bonum & ad vitandum schisma firma foret. Itaque factâ irregularis electione ab electo tollitur irregularitas. Porrò idem homo plures irregularitates contrahere potest: quia multiplicatis causis effectus multiplicantur; unde multiplicatâ causâ irregularitatis, sive secundum speciem, sive secundum numerum in eodem homine etiam irregularitates multiplicantur: quantumvis enim privatio totalis ex parte formæ, quam tollit, majus & minus non suscipiat, ex parte tamen causæ majus & minus suscipit, ita ut propter

plures causas expellentes formam fiat major privatio.

Quæres *quintò*. Qui effectus irregularitatis?

1us. Est recipiendi Ordinis privatio. Licet autem prima tonsura juxta Theologos Ordo non sit; quia tamen ad Ordines dispositio est, & hominem in gradu Clericali constituit, à quo Ecclesia per irregularitatem excludere intendit, mortaliter peccant tam ille, qui irregulari primam tonsuram confert, quàm irregularis primam tonsuram suscipiens. Ea tamen sic collata & suscepta valida est.

2us. Illius Ordinis, in quo Clericus est constitutus privatio. Constat ex *cap. fin. de temp. Ordinat.* & *cap. inquisitionis.*

2¹. de *accusat.* Mortaliter ergo irregularis peccat, si actum Ordinis Sacri exerceat; novam tamen irregularitatem, uti in censuris, nec aliam pœnam incurrit: cum nullam in jure expressam inveniamus.

3^{ius}. Ad beneficia obtinenda incapacitas. *cap. Henricus. 2. de Cleric. pugnans. in duello. Trid. Sess. 14. de Reform. cap. 7.* Et quidem si irregularitas absoluta & totalis est, irregularem de statu & ordine Clericali dejicit, ac iis omnibus privat, quæ Clericalem Ordinem requirunt. Dixi: *absoluta & totalis.* Quia si irregularitas partialis est, ex defectu non culpabili ordinato superveniens (cujus exemplum est in *cap. Presbyterum. 2. de Cleric. aegrotante.*) validè & licitè tali beneficium usum repugnantem defectui non requirens conferri potest. An collatio beneficii irregulari facta ipso jure

nulla sit, gravis est quæstio: probabile est esse non ipso jure invalidam, sed irritandam.

4us. Beneficiorum ante obtentorum privatio. Est autem irregularis ex delicto per sententiam Judicis beneficiis obtentis privandus. Probatum ex *cap. ex literis. 10. de excess. Pralat.* Ubi Episcopus propter homicidium irregularis moneatur, ut Episcopatu cedat, & si non cesserit, privetur. in *cap. Clericis. 5. ne Clerici vel Monachi.* de irregulari dicitur; *Honore privetur & loco.* Quæ formalia non latam sententiam sed ferendam significare videntur.

Quæres *sextò*. Quænam ex delicto oriuntur irregularitates?

1us. Ex homicidio injusto directè voluntario maxima oritur irregularitas. Constat ex plurimis canonibus. *Dist. 50. & cap. 1. de Homicid. & Trident. Sess. 14. de Reform. cap. 7.* Ut autem homicidium directè sit voluntarium duo requiruntur: 1. Ut per directam, expressam, & spontaneam occidendi voluntatem committatur, *cap. sicut dignum. 6. de homicid. & Trident. loc. cit.* 2. Ut causa cum morte inseparabiliter conjuncta directè intendatur, ut si propinetur venenum. Hanc irregularitatem quoque mandantes & consulescentes mortem ac cooperantes ad illam incurrunt, *Can. si quis viduam. 8. dist. 50. cap. sicut dignum. cit. cap. fin. de homicid. in 6.* 3. Fit irregularis ex mutilatione injusta directè volita: ad quam mutilatio alicujus membri requiritur: membrum autem illud pars corporis esse debet, quæ actionem ab aliis distinctam habeat, qualis est auris,

auris, pes, manus &c. Colligitur ex *cit. cap. Presbyt. de Cleric. Egrotante*. Ubi Sacerdos carens duobus digitis cum dimidietate palmæ non mutilatus aut truncatus, sed debilitatus & deformatus dicitur. 4. Qui in excommunicatione majore, suspensione, aut interdicto actum majoris Ordinis exercet solemniter, irregularis est, quamvis denunciatus non sit. Constat ex *Can. si quis Episcopus. caus. 11. q. 3. & cap. Apostolica. 9. de Cleric. excomm.* 5. Clericus scienter & solemniter ministrans in Ordine Sacro, quem non suscepit, sit irregularis, liquet ex *cap. 1. & 2. de Cleric. non Ordinatur ministrante*. 6. Omnes infames irregulares sunt, sive infamia juris sive facti fuerit. Patet ex *Can. testes. caus. 2. q. 7. Can. infames. caus. 6. q. 1.* Et ratio sumitur ex regula Juris: *Infamibus dignitatum porta patere non debent*. Infamia est publica nominis boni rectæque existimationis diminutio. Alia est juris alia facti: infamia facti ex ipso facto seclusâ omni lege oritur; quia cum fama sit status illæsus moribus & legibus probatus, illa per grave delictum legibus contrarium diminuitur. Hæc delicta & ob ea infames plurima ex parte enumerat. *cit. Canon. infames*. Infames esse eas personas dicimus, quæ pro aliqua culpa notantur infamiâ, id est, qui Christianæ legis normam abjiciunt: similiter fures, sacrilegos & omnes capitalibus criminibus irretitos: sepulchrorum quoque violatores, & Apostolorum atque Successorum eorum reliquorumque Patrum statuta libenter violantes, & omnes, qui adversus Patres ar-

mantur, qui in omni mundo infamiâ notantur; similiter & incestuosos, homicidas, perjuros, maleficos, veneficos, adulteros, de bellis publicis fugientes, & qui indigna sibi petunt loca tenere, aut facultates Ecclesiæ abstrahunt injustè, & qui fratres calumniantur, & accusant, & non probant, vel qui contra innocentes Principum animos ad iracundiam provocant, & omnes anathematizatos, vel pro suis sceleribus ab Ecclesia pulsos, & omnes quos ecclesiasticæ vel sæculi leges infames pronuntiant... Hi omnes ad Sacros Ordines non debent provehi. Ita Stephanus Papa, *loc. cit.* Hæc ergo peccata infamiam inducunt, ex qua irregularitas nascitur, quæ attento cujuscunque statu & communitate, in qua vivit, apud pios & prudentes vilis & abjectæ existimationis reddunt, qualia respectu Clericorum sunt perjurium, homicidium, hæresis, Sodomia &c. Debent autem delicta sive facta esse notoria, ut irregularitas incuratur, quæ ipsâ infamiâ sublata eo ipso cessat, ideoque si infamia facti per emendationem & sufficientem pœnitentiam tollitur, hæc quoque irregularitas aufertur. Infamia juris illa est, quæ vel per Jus Canonicum, vel per Jus Civile inducitur, & duplex est: alia ex delicto proprio, cui ipso jure statuente infamia annexa est, & hæc requirit sententiam definitivam Judicis, quæ in rem judicatam transit, qualis est ex crimine læsæ Majestatis, adulterii, proditiõnis, rapinæ, vel si ob criminis notoritatem ad pœnam publicam v. g. Flagellationis, triremium, perpetui car-

ceris damnatus sit; tales enim pœnæ infamiam juris inducunt. Alia ex delicto proprio proveniens infamia est, quæ ipsi delicto tantùm annectitur, & oritur ex crimine, cui jus ipso facto infamiam annectit, & sententiam definitivam aut condemnatoriam non requirit, sed solum criminis declaratoriam. Exempla sunt in *cap. Statutum. 14. de hereticis, in 6. & cap. felix, 5. de pœnis, in 6.* Ex exercitio quoque histrionum infamia oritur: illi enim ob turpes & obscœnas repræsentationes infames declarantur in *Can. definimus. 1. caus. 4. q. 1.* Infamia facti per baptismum & facti emendationem: infamia autem juris per solam dispensationem tollitur; hæc enim per legem & sententiam perpetuam inducta est. Potest autem dispensare Summus Pontifex, & alii privilegiati, sicut Prælati Regularium respectu suorum subditorum dispensant.

Quæres *septimò.* Quale peccatum ad irregularitatem ex delicto requiritur?

R. Requiritur *1mò* culpa externa, consummata, & secundùm proprietatem verborum canonis irregularitatem inducentis, perfecta, sive sit publica, sive occulta. Colligitur ex *Tridentino Sess. 24. de Reform. cap. 6.* Ubi Episcopis facultas datur dispensandi super omnibus irregularitatibus ex delicto occulto provenientius. *2dò.* Culpa, per quam irregularitas incurritur non solum ex objecto & materia sua, sed etiam hic & nunc respectu delinquentis gravis esse debet; quia irregularitas, utpote pœna gravis, in delinquente culpam gravem præsupponit.

Quæres *octavò.* Quid faciendum in dubio, an quis irregularitatem incurrit?

R. *1mò.* In quocunque dubio, sive illud juris, sive facti fuerit, diligentia ad vincendum dubium adhibenda est: ac intereà dubius absque gravi peccato ea, quæ irregulari prohibita sunt, præstare nequit. Probat ex *cap. illud Dominus. 5. de Cleric. excomm. ministrante.* Ubi Episcopus de sua excommunicatione dubitans & celebrans graviter reprehenditur; talis enim etsi de lata sententia dubitaret, debuerat tamen potius abstinere, quam Sacramenta ecclesiastica pertractare; quia in dubio via est eligenda tutior.

2dò. In dubio juris dubitans post diligentem inquisitionem irregularis censendus non est. *Cap. is qui. 18. de Sentent. excomm. in 6.* Ubi nunquam irregularitas contrahi dicitur, nisi sit in iure expressum: in dubio autem *Juris irregularitas expressa non est.*

3tidò. In dubio facti homicidii, id est, si quis dubitet, an homicidium perpetraverit, vel suâ actione, consilio, vel favore illud adjuverit, dubius in foro externo se pro irregulari habere debet, non quidem absolutè, sed quoad effectum abstinendi à celebratione Missæ, & quærendi dispensationem, est expressum in *cap. ad audientiam. 12. cap. significasti. 18. cap. petitio. 24. de homicid.* Cum in dubiis *semitam debeamus eligere tutiorem, & in hoc casu cessare ab officio Sacerdotali sit tutius, quam temerè celebrare, pro eo quod in altero nullum, in reliquo verò magnum periculum timeatur, uti loquitur*

quitur Pontifex locis citatis. Hanc Juris dispositionem aliqui extra casum homicidii extendere nolunt; quia, inquit, in irregularitate homicidii ob specialem indecentiam jura Clericorum dubiam à celebratione abstinere voluerunt, lex autem pœnalis ad casum juxta proprietatem verborum non comprehensum non est extendenda.

Quæres non. Quæ sunt irregularitates ex defectu ortæ?

32. Sunt sequentes: imò ex defectu Sacramenti irregularitas bigamiæ oritur colligitur ex *cap. debitum. §. de bigamis*. Hæc irregularitas ab ipsis Apostolis dimanavit, ut innuit Apostolus. *1. ad Timot. 3.* Vocatur ex defectu Sacramenti, quia in matrimonio bigami conjunctio Christi cum Ecclesia non significatur: vel enim non est conjunctio unica unici, vel unus non est unius; ideoque deficit signaculum Sacramenti. Bigamia dividitur in veram, interpretativam, & similitudinariam. Vera est, quando quis cum duabus successivè reverà contraxit, & matrimonium consummavit: interpretativa fictione juris est in quatuor casibus: 1. Quando quis duo matrimonia contrahit & consummat, quorum unum validum, alterum de facto nullum. 2. Quando duo matrimonia de facto invalida contrahuntur. 3. Quando matrimonium quis contrahit cum vidua vel corrupta. 4. Quando vir uxorem contracto matrimonio adulteram post commissum adulterium cognoscit. Bigamia similitudinaria est, quando Religiosus professus, vel in majoribus ordinibus constitutus contrahere matrimo-

nium attentat, quod quidem in se nullum est, ob intentionem tamen & affectum prævum irregularitatem inducit, *Can. Monacho. Can. quotquot. caus. 27. q. 1.*

2dò. Ex defectu lenitatis. De qua in *cap. Clericis. §. & cap. Sententiam. 9. ne Clerici vel Monach.* Hæc irregularitas per justam occisionem vel mutilationem auctoritate publicâ factam incurritur: idèò imprimis in Judicio sanguinis Judex, Assessor, Promotor, Fiscalis, Procurator, Satelles, Comprehenfor, Accusator, Denuntiator, si vi accusationis vel denuntiationis reus occidatur, sunt irregulares, *Cit. cap. Sententiam*. Hanc tamen irregularitatem non incurrit, qui reum accusat, ut sua bona recipiat, qui supplicio ut merus spectator assistit, qui inadvertenter & indeliberatè reum hortando, ut scalas ascendat, mortem accelerat, &c. Nec Prælatus, qui jurisdictionem temporalem habens in foro contentioso aliis Laicis vel specialiter, vel generaliter causam sanguinis committit. *Cap. fin. ne Clerici vel Monach. in 6.* Pugnantes in bello justo offensivo sunt irregulares, si aliquem propriis manibus occiderint, vel mutilaverint, *Cap. peritio. 24. de homicid.* Dicitur in bello justo. Si enim bellum injustum est, omnes mandantes, cooperantes ad tale bellum irregulares sunt. Dicitur 2dò. *Offensivo*. quia in bello defensivo cum moderamine inculpatæ tutelæ occidentes, vel mutilantes, irregulares non sunt; cum justa defensio sit juris naturalis.

3tò. Ex defectu natalium. De qua in *Cap. per Venerabilem. 13. qui filii sint legitimi, & cap. 1. & 2. de filiis Presbyter.*
in 6.

in 6. Defectum natalium patitur, qui natus est ex thoro illegitimo, sive sit naturalis, sive spurius, incestuosus vel sacrilegus. Hanc irregularitatem non habent expositi, quorum parentes ignorantur; cum sæpe parentes legitimi proles exponant; item nec filii nati ex matrimonio invalido, bonâ tamen fide ab uno saltem ex parentibus contracto. Pater ex *cap. cum inter. 2.* & *cap. ex tenore.*

14. Qui filii sint legitimi.

4to. Ex defectu mentis, qui duplex est: ignorantia & amentia. Propter ignorantiam irregularis est, qui non habet tantam scientiam, ut ministerium Ordinis exercere possit: literis enim carens sacris non potest esse aptus officii. *can. illiteratos. 1. dist. 36.* Propter amentiam irregularis est, qui non transeunt ex febris, sed habitualiter & ex naturali complexionem vel propriâ organorum læsione amens est. *can. maritum. 2. dist. 33.*

5to. Ex defectu corporis. Tales sunt hermaphroditi. 1. Patientes defectum ætatis pro Ordinibus requisitâ. 3. Non habentes aliquod membrum ad congruentem Ordinis usum necessarium, vel qui talem deformitatem habent, ut horrorem incuriant, sive illa culpabiliter, sive inculpabiliter sit causata. *cap. cum de tua. 2. cap. fin. de corp. vitiatis &c. cap. Presbyterum. 2. de Clerico agrotante.* Sic irregulares sunt, qui carent pollice vel indice, vel his ita debiles sunt, ut hostiam frangere nequeant. *cap. exposuisti. 5. & cap. de Presbytero. 1. & cap. fin. de corpore vitiatis.* *4to* Cæci, & taliter claudi, ut absque baculo vel pede ligneo se move-

re non possint. Surdi utraque aure, qui Ministri responsum percipere nequeunt: si tamen surditas Ordinato superveniat, ut celebret, permitti potest. Ob horrorem & deformitatem irregulares sunt, quibus nares deficiunt. qui leprâ, paralyti, morbo caduco, aliâque infirmitate laborant, per quam notabiliter deformantur. Episcopi autem iudicio relinquuntur, utrum defectus horrorem vel deformitatis tantus sit, ut usum Ordinis impediatur.

Ad irregularitatem ex defectu corporis reducitur ea, quam contrahit, qui partem sui corporis etiam usum Ordinis non impediens ex indignatione vel zelo indiscreto sibi abscindit, aut abscindi permittit. *can. qui partem. 6. dist. 55. cap. ex parte. 3. & cap. significavit. 4. de corp. vitiatis.*

Ultima ex defectu libertatis. Ex qua irregulares sunt servi propriè dicti, ut statuitur in pluribus canonibus *dist. 54.* & toto titulo de servis non ordinandis. Ratio est: quia ecclesiasticum statum ejusque decorem servitutis humilitas dedecet. Si servus sciente & non contradicente Domino Ordines vel primam tonsuram suscipiat, liber & ingenuus erit. *can. si servus. 20. dist. 54.* si verò ignorante & non contradicente Domino ordinetur, & Minores susceperit, manet servus, & ad Dominum redire tenetur. *cap. de servorum. 2. de servis non ordinandis.* si autem Majores susceperit, ipso in Clericatus officio permanente, Episcopus, qui eum scienter ordinavit, illum Domino duplici satisfactione compensare tenetur. *can. si servus. 19. dist. 54.* Ad irregularitatem

tatem ex defectu libertatis reducitur ea, quam habent obligati ad ratiocinia, si-ve qui debent reddere rationem alicujus administrationis si-ve à Republ. si-ve à privato, non tamen miserabili persona susceptæ: ut Theaurarii, Depositarii, Procuratores: Actores, Advocati, Magistratus, Judices, Tutores &c. Dum enim ista munia exercent, ab Ordinibus arcentur, partim in honorem Statûs Clericalis, quem tales administrationes dedecent, partim ne Ecclesia dolo favore præsumatur; tales enim non amore divini obsequii, sed fugiendo ratiocinia Ordinibus initiari velle creduntur. Colligitur ex *Can. 1. & 3. dist. 51. & cap. unic. de obligat. ad ratiocinia.*

Quæres *decimò*. Quot modis tollitur irregularitas?

1us. Sequentibus: *1us* modus generalis, quo irregularitas tollitur, est causæ cessatio: omnis enim irregularitas ex defectu proveniens cessante causâ, ob quam introducta est, absque ulla dispensatione aufertur; cum enim Ecclesia tales irregularitates induxerit ob indecentiam apparentem in eo, qui ad ministerium Ecclesiasticum admittitur, cessante indecentiâ cessat irregularitas. Si verò causa irregularitatis sit indecentia perpetua nunquam tollibilis, ut in bigamia & illegitimitate, &c. irregularitas non nisi dispensatione aut juris dispositione auferrî potest.

2us. Modus Baptismus. Omnis irregularitas ex delicto proveniens non nisi post baptismum contrahitur, post quem delictum, ut irregularitatem inducat, commissum esse debet. Aliàs ex

R. D. Schnorrenberg Instit. J. Can.

defectu post baptismum fundamentum & causa, propter quam suscepto baptismo irregularitas contrahatur, remanere potest, ut patet in bigamia.

3^{ius} modus. Professio religiosa irregularitatem ex defectu natalium ortam in ordine ad suscipiendos Ordines sacros tollit, *Cap. ut filii. 1. de filiis Presbyt.* non autem quoad Prælaturas; cum in *cit. cap.* addatur: *Prælationes verò nullatenus habeant.* Prælati tamen Regulares plura privilegia habent, vi quorum cum suis Religiosis subditis in omnibus irregularitatibus etiam bigamia & homicidio voluntario dispensare possunt.

4us modus. Dispensatio. Quia in omnibus irregularitatibus dispensatio fieri potest; cum enim irregularitas jure ecclesiastico introducta sit, cui dispensandi in jure, ei quoque in irregularitate dispensandi competit facultas.

Quæres *undecimò*. Quinam in irregularitate dispensare valent?

1us. Summus Pontifex in omnibus & quibuscunque irregularitatibus validè absque causa, licitè cum causa dispensare potest. Delegatus Summi Pontificis nullâ interveniente causâ nec validè nec licitè dispensat. Difficulter tamen in bigamia à temporibus Apostolorum introductâ, & adhuc difficilîus in irregularitate ex homicidio injusto orta, ob indecentiam gravissimam, quam statui Clericali contrariam affert, hodieum dispensatur.

2us. Episcopi in irregularitatibus etiam non reservatis dispensare non possunt; quia Episcopi Jus vel Canones innovandi potestatem non habent. Nisi

Aaa

specia-

specialiter id eis concedatur, uti conceditur à *Trident. Sess. 24. cap. 6. de Reform.* Facultas dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto provenientibus ad forum contentiosum non deductis cum suis subditis, exceptâ irregularitate ex homicidio voluntario causatâ. Quibus verbis quatuor conditiones exprimentur, 1. Ut dispensatio cum subditis fiat, 2. In Diocesi propria, 3. In irregularitate ex delicto occulto, 4. Solùm in foro conscientie.

Quæres *duodecimò*. Quâ formâ fit dispensatio?

R. Nulla determinata in jure assignatur, adeoque quæcunque verba mentem superioris de danda dispensatione

exprimentia sufficiunt, imò si Prælati habens facultatem dispensandi super irregularitate scienter ad Ordinem vel beneficium admitteret irregularem, cum eo, saltem in foro conscientie dispensare velle censeretur: quia quod admittendo peccare velit, non præsumitur. Aliàs congruentior forma est hæc: *Dispenso tecum in irregularitate, quam ob talem causam incurristi.* Si aliquis plures irregularitates diversæ speciei contraxisset; omnes illæ in forma dispensationis exprimi deberent; secus dicendum, si ejusdem essent rationis, ut quia multoties excommunicatus ministravit, non requiritur, ut exprimat, quoties celebrasset.

TITULUS VI.

DE

Sacramento Extremæ Unctionis.

Quæres *primò*. Unde nomen extremæ unctionis?

R. Dicitur extrema unctio *primò* quia datur hominibus in extremis existentibus. *2dò* Quia inter cæteras unctiones, quas Christus Ecclesie suæ commendavit, hæc extrema ultimò est ministranda: siquidem baptizatus in vertice à baptizante; confirmatus in fronte ab Episcopo confirmante: Sacerdos in manibus ab Episcopo ordinante; Episcopus dum consecratur, in capite & in manibus ab Episcopo consecrante inungitur; & ab his sacris unctionibus,

quæ fiunt in vita, distinguitur hoc Sacramentum, quod datur in morte, sive ejus articulo. Dicitur etiam Sacramentum unctionis infirmorum; quia ipso infirmi ununtur; vel Sacramentum exeuntium; quia constitutis in periculo mortis sive exeuntibus ex hoc mundo ministratur. *Catechism. Roman. p. 2. cap. 5. q. 6.*

Quæres *secundò*. An extrema unctio Sacramentum?

R. Instituta est S. unctio infirmorum, tanquam verum & propriè Sacramentum novi testamenti, à Christo Domino nostro